

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Rev2 205/10
06.07.2010. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni kasacioni sud, u veću sastavljenom od sudija Snežane Andrejević, predsednika veća, Sonje Brkić i Milomira Nikolića, članova veća, u parnici po tužbi tužioca D.P. iz N.P., čiji je punomoćnik A.M., advokat iz Beograda, protiv tuženog Javno preduzeće PTT Saobraćaja S. RJ Poštanskog saobraćaja SM, JPM N.P., radi poništaja rešenja o prestanku radnog odnosa i otkaza ugovora o radu, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici Gž. broj 1511/08 od 04.09.2008. godine, u sednici veća održanoj 06. jula 2010. godine, doneo je

P R E S U D U

ODBIJA SE kao neosnovana revizija tužioca, izjavljena protiv presude Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici Gž. broj 1511/08 od 04.09.2008. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Staroj Pazovi P-1. broj 96/06 od 25.02.2008. godine u stavu 1 izreke odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca kojim je tražio da se poništi rešenje tuženog o prestanku radnog odnosa i otkaz ugovora o radu broj ... od 21.02.2002. godine i Aneksa broj 1 Ugovora o radu broj broj ... od 01.12.2005. godine, koje je doneto 19.05.2006. godine i kojim je tražio da se tuženi obaveže da tužioca odmah vrati na rad na radno mesto tehničara za šalterske poslove ili na drugo radno mesto za koje se zahteva ista vrsta i stepen stručne spremlje. U stavu 2 izreke odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Presudom Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici Gž. broj 1511/08 od 04.09.2008. godine žalba tužioca odbijena je kao neosnovana i potvrđena navedena presuda Opštinskog suda u Staroj Pazovi.

Protiv drugostepene presude tužilac je blagovremeno preko punomoćnika izjavio reviziju, pobijajući je zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Odgovor na reviziju podneo je tuženi i predložio da se revizija tužioca odbije kao neosnovana.

Vrhovni kasacioni sud je ispitao pobijanu presudu na osnovu odredbe člana 399. Zakona o parničnom postupku ("Sl. glasnik RS" br. 125/04) koje se primenjuju na osnovu člana 55. stav 2. Zakona o izmenama i dopunama ZPP ("Sl. glasnik RS" br. 111/09), budući da je revizija protiv navedene nižestepene odluke izjavljena pre 29.12.2009. godine, pa je našao da revizija tužioca nije osnovana.

U sprovedenom postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 9. ZPP, na koju se u revizijskom postupku pazi po službenoj dužnosti. Revizijom se neosnovano ukazuje na bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 1. u vezi člana 382. stav 1. i stav 2. ZPP, budući da pobijana presuda sadrži razloge o svim odlučnim žalbenim navodima. Stoga su neosnovani i navodi revizije o učinjenoj bitnoj povredi odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 12. ZPP.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilac je bio u radnom odnosu kod tuženog na poslovima tehničara za šalterske poslove, a poslednjih godina na šalteru „R“ gde se vrši prijem svih vrsti pošiljki, vrednosnih pisama, paketa i dr. Tužilac je duže vreme jedan deo svog posla obavljao na neprofesionalan način, odnosno nije vodio računa o tome da otisak žiga na pošiljkama bude potpuno vidljiv, pa je ispisivao vinjete rukom, što je bilo zabranjeno raspisima tuženog od 17.08.1999. godine i 11.08.2004. godine. Tužilac u takvim slučajevima nije vršio storniranje transakcije u knjigu „Storno“, nego je vršio ručno pisanje na poštanskoj nalepnici, a zbog navedenih propusta tužiocu je umanjena zarada u visini od 20% za mart mesec 2006. godine. U isto vreme korisnik poštanske usluge J.V. je dana 08.03.2006. godine izvršio pritužbu na rad tužioca upravniku, navodeći da mu je od strane tužioca naplaćena veća poštarina, o čemu je upravnik obavestio šefa službe u S.M., po čijem nalogu su od 09.03.2006. godine instruktori vršili kontrolu rada tužioca i utvrdili nepravilnosti u radu tužioca. Instruktori su ponovo došli u kontrolu dana 23.03.2006. godine i o rezultatima kontrole dana 30.03.2006. godine dostavili su izveštaj o radu tužioca, po kojem je tužilac u periodu od 09.03. do 23.03.2006. godine prilikom prijema za prenos međunarodnih preporučanih pošiljki, vrednosnih pošiljki i preporučanih

pošiljki pogrešno obračunavao i od korisnika PTT usluga naplaćivao veće iznose poštarine od onih propisanih cenovnicima poštanskih usluga u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju, tako što je obračunavao i naplaćivao posebne usluge koje korisnici nisu tražili, a više naplaćene iznose zadržavao za sebe, čime je nepropisno i nesavesno izvršavao radne obaveze nanoseći tako štetu kako korisnicima usluga tako i poslodavcu, stim što je lepio manje poštanskih marki i na taj način smanjivao svoje zaduženje u blagajni platnog prometa, a razliku u novcu prisvajao za sebe i tako za ukupno šesnaest pošiljki prisvojio iznos od 1.442,50 dinara. Tuženi je upozorio tužioca da su se stekli uslovi za otkaz ugovora o radu, te je o istom tražio mišljenje Sindikata. Usled navedenih propusta tuženi je 19.05.2006. godine doneo rešenje broj ... kojim prestaje radni odnos tužiocu i istom se otkazuje ugovor o radu broj ... od 21.02.2002. godine i Aneks broj 1 Ugovora o radu broj ... od 01.11.2005. godine, a iz razloga što je tužilac radeći na navedeni način izvršio povrede radnih obaveza iz člana 92B. Kolektivnog ugovora za Javno preduzeće PTT Saobraćaja S.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je tužilac učinio povrede radne obaveze iz člana 92B. Kolektivnog ugovora tuženog i to iz tačke 1 (nepropisno i nesavesno izvršavanje radnih obaveza), tačke 12 (prepravljavanje službenih dokumenata u cilju pribavljanja materijalne koristi) i tačke 13 (nepredržavanje propisane tehnologije rada prilikom izvršavanja radnih obaveza, kojima se nanosi šteta trećim licima). Stoga su pravilnom primenom citirane odredbe Kolektivnog ugovora i odredbe člana 179. stav 1. tačka 2. Zakona o radu, tužbeni zahtev tužioca odbili, a za svoj pravni stav dali su valjane razloge, kojima se navodima revizije ne dovode u sumnju, budući da se revizijom uglavnom osporava utvrđeno činjenično stanje, a zbog čega se revizija u smislu člana 398. stav 2. ZPP, ne može izjaviti.

Neosnovani su i navodi revizije da je tužilac za svoje propuste u radu sankcionisan dva puta od strane tuženog, odnosno rešenjem o umanjenju zarade od 20% i rešenjem kojim mu otkazan ugovor o radu.

Odredbom člana 105. stav 1. Zakona o radu propisano je da zarada iz člana 104. stav 1. ovog Zakona, sastoji se od zarade za obavljeni rad i vreme provedeno na radu, zarade po osnovu doprinosa zaposlenog poslovnom uspehu poslodavca (nagrade, bonusi i sl.) i drugih primanja po osnovu radnog odnosa, u skladu sa opštim aktom i ugovorom o radu.

Zarada je pravo koje se stiče i ostvaruje radom, primenom principa - za isti rad ista zarada kod istog poslodavca. Zarada za obavljeni rad i vreme provedeno na radu odgovara ovakvom pojmu zarade. Zarada po osnovu doprinosa poslovnom uspehu poslodavca (nagrade, bonus, premije, stimulacije i razni oblici „13 plate“), odgovara navedenom pojmu zarade, ako se vezuje za radni učinak, stvaralaštvo u radu, rezultate rada i druge lokalne pokazatelje uspešnosti rada.

Odredbom člana 106. Zakona o radu propisano je da se zarada za obavljeni rad i vreme provedeno na radu sastoji od osnovne zarade, dela zarade za rad i učinak i uvećane zarade. Odredbom člana 107. istog Zakona u stavu 1. propisano je da se osnovna zarada određuje na osnovu uslova, utvrđenih Pravilnikom, potrebnih za rad na poslovima za koje je zaposleni zaključio ugovor o radu i vremena provedenog na radu, a u stavu 2. propisano je da se radni učinak određuje na osnovu kvaliteta i obima obavljenog posla, kao i odnosa zaposlenog prema radnim obavezama. U stavu 3. navedene zakonske odredbe propisano da se opštim aktom utvrđuju elementi za obračun i isplatu osnovne zarade i zarade po osnovu radnog učinka iz stava 1. i 2. ovog člana.

Saglasno citiranim zakonskim odredbama, osnovna zarada utvrđuje se na osnovu uslova i vremena rada. Uslovi rada utvrđuju se Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji poslova iz člana 24. ovog Zakona, a tiču se poslova za koje zaposleni zasnovano radni odnos po ugovoru o radu. To su: stepen stručne spreme, radna sposobnost, radno iskustvo i drugi posebni uslovi za rad na poslovima koji su zaposlenom povereni. Vreme rada se utvrđuje rasporedom radnog vremena u smislu člana 55. ovog Zakona, a tiče se punog, odnosno nepunog radnog vremena. Puno radno vreme omogućuje punu zaradu. S njim je izjednačeno skraćeno radno vreme. Nepuno radno vreme omogućuje srazmerno smanjenu zaradu. Međutim, zarada se ne ostvaruje na osnovu utvrđenog, nego ostvarenog, realizovanog radnog vremena, odnosno na osnovu vremena stvarno provedenog na radu. Ako je zaposleni bio na radu pola radnog vremena, njegova zarada će biti 50% manja od one koja je utvrđena za puno radno vreme, bez obzira na to što je on u radnom odnosu s punim radnim vremenom. Zarada se ostvaruje po osnovu rada, a ne radnog odnosa. Tu važi pravilo: koliko rada toliko i zarade. S obzirom na to, osnovna zarada se određuje prema časovima izvršenog, a ne projektovanog rada, odnosno prema časovima provedenim na radu, koji se evidentiraju svakodnevno. Osnovna zarada (zajedno sa zaradom po osnovu radnog učinka), učestvuje u ukupnoj zaradi za obavljeni rad i vreme provedeno na radu, a predstavlja i osnovicu za utvrđivanje uvećane zarade i zarade pripravnika.

Prema stavu 2. odredbe člana 107. Zakona o radu, radni učinak određuje se na osnovu kvaliteta i obima obavljanog posla, kao i odnosa zaposlenog prema radnim obavezama. Kvalitet se utvrđuje na osnovu merila za kakvoću, koja se utvrđuju zavisno od prirode posla, ali i od stepena iskorišćenosti sredstava rada, ušteta, škarta i drugih parametara. Obim se utvrđuje na osnovu merila za količinu obavljenog posla, koja se zavisno od karaktera rada, izražava brojem, dužinom, težinom, veličinom, energijom ili na koji drugi način. Odnos prema radnim obavezama utvrđuje se na osnovu merila za disciplinu rada, koje se tiču organizacije rada i

poslovanja, rezima zaštite na radu, zalaganja, postovanja rokova, urednog dolazanja na rad, saradnje, komunikacije i spremnosti da se pomogne i sl. Ona se obično iskazuje opisnom ocenom. Kada se merila kvaliteta, obima i odnosa prema radu udruže, dobija se deo zarade za radni učinak, odnosno zarada po osnovu radnog učinka.

Prema stavu 3. odredbe člana 107. Zakona o radu, elementi za obračun i isplatu osnovne zarade i zarade po osnovu radnog učinka iz stava 1. i 2. ovog člana, utvrđuju se opštim aktom. Pod opštim aktom podrazumevaju se Kolektivni ugovor i Pravilnik o radu (koji se donosi kada ne postoje uslovi za zaključenje Kolektivnog ugovora kod poslodavca). Jedan od ova dva akta najdirektnije utiče na oblikovanje elemenata za utvrđivanje osnovne zarade i zarade po osnovu radnog učinka. Elementi osnovne zarade i elementi zarade za radni učinak se oblikuju ustanovljavanjem merila za njihovo vrednovanje, na osnovu kojih se iz meseca u mesec vrši obračun i isplata zarade.

Pre donošenja rešenja o umanjenju zarade tuženom od 20%, saglasno citiranim odredbama Zakona o radu prethodila je ocena rada zaposlenih kod tuženog po osnovu obima i kvaliteta od 03.04.2006. godine, a predmet ocene je bilo izvršavanje radnih obaveza ne samo tužioca, već više lica zaposlenih kod tuženog. Budući da tužilac u spornom periodu nije obavljao poslove u skladu sa raspisima tuženog od 17.08.1999. godine i 11.08.2004. godine, već je iste obavljao nepropisno i nesavesno pa samim tim i nekvalitetno, to mu je zarada za mesec mart 2006. godine u skladu sa odredbom člana 107. stav 2. Zakona o radu umanjena za 20%, a u skladu sa kvalitetom i obimom obavljenog posla, kao i njegovim odnosom prema radnim obavezama. Tužiocu zarada nije umanjena zbog učinjene povrede radne obaveze, već iz napred navedenih razloga. Zbog povrede radne obaveze doneto je rešenje o prestanku radnog odnosa tužioca i otkazu Ugovora o radu, te su neosnovani navodi revizije da je tužilac za svoje propuste u radu sankcionisan dva puta od strane tuženog.

Sa izloženog, a na osnovu člana 405. stav 1. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsednik veća - sudija

Snežana Andrejević, s.r.